

Левада В.Р.

учитель математики і фізики
КЗ «Веселівська ЗОШ І-ІІ ст.»,
с. Веселе, Запорізька область

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» ТА СПОРІДНЕНИХ З НИМ ПОНЯТЬ

***Анотація.** На якість викладання дисципліни впливає низка об'єктивних та суб'єктивних факторів, зокрема педагогічна майстерність викладача, матеріально-технічна база, відповідне навчально-методичне забезпечення навчального процесу. У статті розглядають різні види методичного забезпечення, наводиться їх характеристика.*

***Ключові слова:** навчально-методичне забезпечення, навчально-наукове забезпечення, навчальний процес.*

В сучасних умовах, які висуваються до підготовки майбутніх фахівців, навчальні дисципліни, відображені навчальному плані, формують певний перелік компетентностей. На якість викладання дисципліни впливає низка об'єктивних та суб'єктивних факторів, зокрема педагогічна майстерність викладача, матеріально-технічна база, зацікавленість здобувачів у вивченні предмету, сформована індивідуальна освітня траєкторія тощо.

Доволі важливу роль у процесі опанування навчальною дисципліною відіграє наявність навчально-методичного забезпечення, що відповідає вимогам нормативних освітніх стандартів та комплексного забезпечення освітнього процесу. Як зазначає О. Зіміна, якість і результативність освітнього процесу підвищуються, якщо його навчально-методичне забезпечення здійснюється комплексно, включає в себе розробку і створення системи нормативної та навчально-методичної документації, засобів навчання і контролю, необхідних для проектування та реалізації освітнього процесу [2, с. 28].

Питаннями навчально-методичного навчальних закладів, його складу та вимогами до складання, займалися О. Зіміна, О. Андреева, Я. Болюбаш та інші вчені. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у поєднанні з навчально-методичним забезпеченням здійснювала Н. Євангелеєва.

Сьогодні можна спостерігати різноманіття термінів, пов'язаних із методичним забезпеченням, а саме: навчально-методичне забезпечення,

науково-методичне забезпечення, методичне забезпечення, програмно-методичне забезпечення. Коротко зупинимося на кожному з них.

Під навчально-методичним забезпеченням розуміється сукупність дидактичних, методичних і предметних матеріалів навчальних курсів, а також спосіб організації (структура) реалізованих в процесі навчання дій з навчальним матеріалом [9, с. 200]. Навчально-методичне забезпечення призначено для систематизації нормативних документів, підвищення ефективності проведення аудиторних занять та самостійної роботи та ін.

Наприклад, до документації, яка повинна бути в кабінеті інформатики, слід віднести паспорт кабінету інформатики, положення про кабінет, графік роботи, інвентарна книга цінностей та засобів навчального призначення, правила поведінки учнів в кабінеті інформатики, копія наказу про призначення завідуючого кабінетом, план роботи кабінету [6, с. 5].

Метою комплексного навчально-методичного забезпечення є забезпечення оптимального комплексу засобів навчання та навчально-методичної документації (планування та розробка), який призначений для якісної організації навчально-виховного процесу. До забезпечення цього типу входить сукупність нормативної документації (плани, програми, підручники, навчальні посібники), яка використовується в освітньому процесі [8].

До інформаційного забезпечення в умовах розвитку інформаційного суспільства, зокрема інформатизації освіти [10, с. 200] та модернізації змісту освіти, відносяться різноманітні бази даних навчального спрямування, прикладне програмне забезпечення, інформаційні, у тому числі інтелектуальні, інформаційні системи, програмні засоби навчального призначення тощо.

За думкою С. Смірнова, навчально-методичне та інформаційне забезпечення є доволі важливим компонентом автоматизованих навчальних систем (АСО). Користувачами звичайних АСО є учні або студенти, викладачі та розробники комп'ютерних навчальних курсів [9, с. 200]. Слід зазначити, що сьогодні використовується автоматизовані навчальні системи, засновані на використанні Internet. До таких програмних комплексів відносяться системи управління навчанням, зокрема Moodle [7, с. 110], масові відкриті онлайн курси, зокрема Edera та Prometheus [11, с. 1473], різноманітні хмаро орієнтовановані середовища.

До науково-методичного забезпечення вищої школи навчальні підручники та посібники, програми практик, матеріали для підсумкового та поточного контролю, методичні вказівки до лабораторних, семінарських занять, самостійної роботи, написання курсових та дипломних робіт з

урахуванням специфіки обраної спеціальності, навчальні плани та навчальні програми. У загальному вигляді це сукупність документів, які регламентують структуру та перебіг освітнього процесу, зміст та результат навчальної діяльності [1, с. 29].

Інформаційне та науково-методичне забезпечення в умовах розвитку професійної освіти повинно бути спрямоване на розробку та оновлення стандартів, дидактичних, методичних, навчально-програмних та інших матеріалів, навчальних посібників та підручників, сучасних засобів навчання [5, с. 178]. Розробкою нових видів та модернізація існуючих видів науково-методичного та інформаційного забезпечення здійснюється на загальнодержавному та регіональному рівні [5, с. 179].

З точки зору змісту, до навчально-методичної продукції можуть відноситися різноманітні методичні засоби, що сприяють більш ефективній реалізації методичної, науково-експериментальної, виховної, організаційної діяльності учителів. Умовно навчально-методичну продукцію можна поділити на такі групи:

1. Методичні пам'ятки та рекомендації, тематична папка, освітня програма та ін. До функцій даної продукції відноситься проведення заходів, акцій, пропонування, роз'яснення освітніх цілей, технологій і методик організації освітнього процесу та ін.

2. Інформаційні плакати та буклети, інформаційно-методична виставка та ін. Даний вид методичної продукції містить відомості для розповсюдження серед здобувачів освіти, пропаганди найбільш актуальних напрямків педагогічної діяльності [4, с. 120].

3. Тематична добірка сценаріїв проведення заходів. Даний тип продукції є допоміжним матеріалом, який призначений для розкриття тематичних питань, які виникають при використанні інших видів методичної продукції. Його доречно накопичувати для проведення колоквиумів, тематичних семінарів, відкритих лекцій, майстер класів та тренінгів.

Н. Калесєва зазначає, що поряд з терміном «дидактичне забезпечення» широко використовується таке поняття, як «методичне забезпечення». Воно повинно бути наявним для всіх форм аудиторної роботи, самостійної роботи, всіх видів практик, курсових та дипломних робіт. Автор вважає, що дидактичне забезпечення більш широке поняття по відношенню до методичного забезпечення, так як включає в себе елементи навчально-методичного комплексу дисципліни і сприяє реалізації навчальної, розвиваючої і виховує функцій навчального процесу і всіх його етапів [3].

Отже, різні види методичного забезпечення є обов'язковим елементом провадження освітньої діяльності закладом освіти. Від його наявності

залежить ефективність навчального процесу на організаційному, методичному, науковому рівнях. На сьогодні існує багато понять, пов'язаних з методичним забезпеченням діяльності навчального закладу, зокрема навчально-виховного процесу. Кожний з них має певні особливості та відмінності, передбачає застосування в навчальному процесі, спрямований на підвищення якості освітньої діяльності навчального закладу.

Література

1. Жорнова О. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі: усталені нормативи та сучасні вимоги. *Вісник книжкової палати*. 2012. №2. С. 29–32.
2. Зимина О.В. Печатные и электронные учебные издания в современном среднем профессиональном образовании: теория, методика, практика. М. : Изд-во МЭИ. 2003. 336 с.
3. Калеева Н.В. Сравнительный анализ понятий «дидактическое обеспечение» и «методическое обеспечение». URL: <http://elib.sfu-kras.ru/handle/2311/4305>.
4. Кульневич С.В., Иванченко В.Н. Дополнительное образование детей: методическая служба. Ростов-н/Д : Изд-во «Учитель», 2005. 324с.
5. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К. : Грамота, 2005. 448 с.
6. Лещук І.М. Кабінет інформатики. Х. : Вид. група «Основа», 2010. 205 с.
7. Павленко О.М. [та ін.]. Реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. №3. С. 106–121.
8. Рыжиков С.Н. Методические рекомендации по формированию комплексного учебно-методического обеспечения. URL : <http://nsportal.ru/shkola/materialy-metodicheskikh-obedinenii/library/2014/10/01/metodicheskie-rekomendatsii-po-3>.
9. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. М. : Издательский центр «Академия», 2001. 304 с.
10. Шаров С., Постильна О. Інформатизація освіти і виховання як вектор розвитку сучасного суспільства. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2017. №18. С. 199–204.
11. Sharov S., Liapunova V., Sharova T. Analysis of the Opportunities of the Prometheus Platform for the Professional Development of Future Teachers. *TEM Journal*. 2019. №8(4), 1469–1476.